

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту сільського
господарства Карпатського регіону
Національної академії
аграрних наук України
академік НААН

Олег СТАСІВ

" 2 " квітня 2026 р.

Висновок

науково-методичної комісії

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації «Формування кормової продуктивності
новостворених сінокосів залежно від видового складу, удобрення та обробки
Органік Балансом в умовах Лісостепу Західного»
здобувача ступеня доктора філософії Пилипів Наталії Іванівни за
спеціальністю «Н1 – Агрономія»
(галузь знань: «Сільське, лісове, рибне господарство
та ветеринарна медицина»)**

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність дослідження – створення високопродуктивних сіяних сінокосів з використанням багаторічних злакових та бобових трав. Правильний їх підбір у травосумішках забезпечує високу врожайність та кормову цінність і характеризується продуктивним довголіттям, стійкістю до несприятливих погодних умов. Бобово-злакові травосумішки при оптимальному рівні мінерального живлення здатні забезпечити тваринництво високоякісними кормами, що значно здешевить собівартість одиниці корму відповідно підвищить рентабельність тваринницької продукції.

Природно-кліматичні умови Лісостепу Західного є сприятливими для створення сіяних сінокосів з максимальним насиченням багаторічними бобовими компонентами та економічно обґрунтованою технологією їх удобрення.

Теоретичним обґрунтуванням підбору бобових компонентів для бобово-злакових травосумішок сіяних сінокосів, їх економічно обґрунтованих рівнів удобрення займалося багато вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема А. О. Бабич, В. Ф. Петриченко, Я. І. Мащак, М. Т. Ярмолюк, С. В. Бегей, М. А. Sanderson, Р. Н. Bryant та ін. Однак, на даний час мало досліджень щодо використання нових більш стійких до несприятливих ґрунтово-кліматичних умов сортів багаторічних, особливо бобових трав, порівняння ефективності мінерального і біолого-мінерального їх живлення.

Виходячи з цього, мотивацією даних досліджень послужило вивчення

формування кормової продуктивності новостворених сінокосів залежно від видового складу, мінерального та біолого-мінерального живлення.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Інституту та відділу кормовиробництва.

Дослідження за темою дисертаційної роботи виконувалися упродовж 2018-2020 рр. Вони є складовою частиною тематичного плану відділу кормовиробництва Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України з ПНД 22 «Наукові основи виробництва, заготівлі та використання кормів для одержання конкурентоспроможної продукції тваринництва» («Корми і кормовий білок»), підпрограми 03 «Наукове обґрунтування комплексного управління продукційними процесами в лучному кормовиробництві» за завданням 22.03.01.03.Ф. «Розробити стратегію створення та використання лучних агроєкосистем Карпатського регіону на основі збереження їх біорізноманіття» (№ ДР 0116U001318).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертаційна робота є самостійним дослідженням здобувачки. Авторкою за темою роботи опрацьовано вітчизняні та зарубіжні джерела, визначено напрям досліджень, проведено польові та лабораторні аналізи, опрацьовано та проаналізовано експериментальний матеріал, сформульовано основні положення, висновки та рекомендації виробництву, здійснено супровід впровадження основних результатів у виробництво.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Дана робота розв'язує питання виявлення закономірностей формування кормової продуктивності бобово-злакових травостоїв сінокісного використання при підборі різнокомпонентних травосумішок, застосуванні мінеральних добрив та їх поєднанні із біопрепаратом Органік Баланс.

Результати, отримані автором і представлені в дисертації, є достовірними. Вони базуються на дотриманні методів та методик проведення польового дослідження і підтверджені математично-статистичним аналізом, які авторка використовувала у своїх дослідженнях. Теоретичні і практичні положення, викладені в дисертаційній роботі, є логічними й послідовними, мають необхідне експериментальне підґрунтя. Висновки науково обґрунтовані, аргументовані і мають достатнє теоретичне значення. Рекомендації носять практичний характер і можуть бути використані та впроваджені в господарствах різних організаційно-правових форм західного регіону.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Наукова новизна полягає у вирішенні наукової проблеми визначення закономірностей формування кормової продуктивності бобово-злакових травостоїв сінокісного використання при підборі різнокомпонентних травосумішок, застосуванні мінеральних добрив та їх поєднанні із біопрепаратом

Органік Баланс в умовах Лісостепу Західного.

Вперше в умовах Лісостепу Західного розроблено спосіб підвищення продуктивності сіяних травостоїв у Карпатському регіоні (патент на корисну модель № 139537).

Встановлено взаємовплив застосування біопрепарату нового покоління і основного удобрення бобово-злакових травостоїв на трансформацію їх видової структури, нагромадження вегетативної маси, формування фотосинтетичної поверхні, збереження біорізноманіття як базових параметрів прогнозування продуктивності лучних фітоценозів та якості корму з метою організації енергоощадної системи виробництва кормів для забезпечення повноцінної годівлі ВРХ в умовах зміни клімату.

З'ясовано закономірності формування листової поверхні багаторічних трав під впливом досліджуваних факторів, встановлено кореляційну залежність між ботанічним складом травосумішки та вмістом у кормі сирого протеїну, між рівнем удобрення травостою та урожайністю сухої маси.

Дано економічну та енергетичну оцінку виробництва кормової маси залежно від рівня основного удобрення та позакореневого підживлення Органік Баланс, еколого-біологічної структури антропогенних ценозів та її трансформаційних процесів, визначено конкурентоспроможність досліджуваних елементів технології в сучасних умовах Лісостепу Західного.

Удосконалено:

- основні елементи технології вирощування і використання бобово-злакових травосумішок для новоствореного сінокошу за оптимального основного удобрення і позакореневого підживлення вегетуючих трав біопрепаратом Органік Баланс;

Набули подальшого розвитку наукові положення щодо підбору бобових компонентів та взаємовпливу основного удобрення і позакореневого підживлення вегетуючих трав біопрепаратом Органік Баланс на формування продуктивності бобово-злакових травостоїв новоствореного сінокошу, якісних показників корму.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. **Пилипів Н. І.**, Дзюбайло А. Г. Вплив удобрення та застосування біопрепарату органік-баланс у лучному кормовиробництві. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2018. Вип. 63. С. 140–150.

<https://phzt-journal.isgkr.com.ua/wp-content/uploads/zbirnik/63ua/14.pdf>

2. Сметана С. І., Бугрин Л. М., Пукало Д. Л., **Пилипів Н. І.** Вплив складу травосумішок та удобрення на продуктивність сіяних травостоїв. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2020. Вип. 68 (2). С. 135–147.

DOI: [https://www.doi.org/10.32636/01308521.2020-\(68\)-2-9](https://www.doi.org/10.32636/01308521.2020-(68)-2-9)

3. Дзюбайло А. Г., **Пилипів Н. І.** Динаміка щільності сіяного травостою залежно від удобрення. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2022. Вип. (71) 1. С. 80–95.

DOI: 10.32636/01308521.2022-(71)-1-5

<https://phzt-journal.isgkr.com.ua/71-1/5.pdf>

4. **Пилипів Н. І.** Структура врожаю сіяного бобово-злакового травостою залежно від видового складу та удобрення. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2022. Вип. 71 (2). С.153–170.

DOI: [https://www.doi.org/10.32636/01308521.2022-\(71\)-2-10](https://www.doi.org/10.32636/01308521.2022-(71)-2-10)

5. **Пилипів Н. І.** Дзюбайло А. Г. Динаміка ботанічного складу зеленої маси сіяних сінокосів залежно від удобрення. *Землеробство та рослинництво: теорія і практика*. 2022. Вип. 2 (4). С. 59–64.

DOI: <https://www.doi.org/10.54651/agri.2022.02.07>

6. Дзюбайло А. Г., **Пилипів Н. І.** Динаміка якісних показників кормової маси новостворених сінокосів залежно від удобрення. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2024. Вип. 75 (2). С. 42–52.

DOI: [https://www.doi.org/10.32636/01308521.2024-\(75\)-2-4](https://www.doi.org/10.32636/01308521.2024-(75)-2-4)

7. Дзюбайло А. Г., **Пилипів Н. І.** Кормова продуктивність багатокomпонентної бобово-злакової травосумішки залежно від удобрення. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2025. Вип. 77 (1). С. 55–66.

DOI: [https://www.doi.org/10.32636/01308521.2025-\(77\)-1-5](https://www.doi.org/10.32636/01308521.2025-(77)-1-5)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. **Пилипів Н. І.** Вплив застосування біопрепарату Органік Баланс на кормову продуктивність сіяного бобово-злакового травостою. Матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених «Актуальні проблеми агропромислового виробництва України» (с. Оброшине, 14 листоп. 2019 р.). Львів-Оброшине, 2019. С. 54–55.

https://isgkr.com.ua/images/sampled/Tezy/Tezy_2019.pdf

9. **Пилипів Н. І.** Вплив удобрення та застосування біопрепарату органік-баланс на целюлозну активність ґрунту. Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. «Стан, досягнення та перспективи аграрної науки і виробництва в умовах євроінтеграції» (с. Оброшине, 2-3 червня 2022 р.). Львів-Оброшине, 2022. С. 82–86.

https://isgkr.com.ua/images/sampled/Tezy/Tezy%202022_2.pdf

10. Сметана С. І., Бугрин Л. М., Пукало Д. Л., **Пилипів Н. І.** Патент на корисну модель Спосіб підвищення продуктивності сіяних травостоїв у Карпатському регіоні. Патент № 139537 від 10.01.2020, бюл. № 1/2020; заявка u201906540 від 11.06.2019.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо. Основні матеріали дисертаційної роботи були оприлюднені та отримали позитивну оцінку на VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених “Актуальні проблеми агропромислового виробництва України” (с. Оброшине, 14 листопада 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Стан, досягнення та перспективи аграрної науки і виробництва в умовах євроінтеграції” (с. Оброшине, 2–3 червня 2022 р.).

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати. Матеріали дисертаційної роботи можуть використовуватися при формуванні програм навчальних курсів з вивчення кормовиробництва і луківництва.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

У результаті досліджень запропоновано рекомендації з удосконалення технології створення і використання бобово-злакового сінокосу залежно від підбору бобових компонентів, рівня мінерального та біолого-мінерального живлення. Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій з удосконалення елементів технології вирощування бобово-злакових травосумішок сінокісного використання, які дають можливість отримати в умовах Лісостепу Західного на темно-сірих опідзолених глеюватих легкосуглинкових ґрунтах до 12,4 т/га сухої маси і 10,37 т/га кормових одиниць повністю збалансованих за перетравним протеїном.

Розробки впроваджено у ДП «ДГ «Грусятичі» Львівської області на площі 20 га, та в ДП «ДГ «Радехівське» на площі 20 га, що підтверджено відповідними актами.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Матеріали дисертації викладено у логічний спосіб з дотриманням наукового стилю викладення та відповідають вимогам МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

11. З урахуванням зазначеного, на науково-методичній комісії з рослинництва Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України ухвалили:

11.1. Дисертація Пилипів Наталії Іванівни «Формування кормової продуктивності новостворених сінокосів залежно від видового складу, удобрення та обробки Органік Балансом в умовах Лісостепу Західного» є завершеною науковою працею, у якій наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової задачі, що полягає у виявленні закономірностей формування кормової продуктивності бобово-злакових травостоїв сінокісного використання при підборі різнокомпонентних травосумішок, застосуванні мінеральних добрив та їх поєднанні із біопрепаратом Органік Баланс в умовах Лісостепу Західного.

11.2. Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлено в 7 статтях у фахових виданнях України (категорія Б). Апробацію матеріалів дисертації засвідчують 2 тези доповідей на науково-практичних конференціях та 1 патент на корисну модель.

11.3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами).

11.4. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей дисертаційна робота Пилипів Наталії Іванівни «Формування кормової продуктивності новостворених сінокосів залежно від видового складу, удобрення та обробки Органік Балансом в умовах Західного Лісостепу» рекомендується для подання до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю «Н1 – Агрономія».

За затвердження висновку проголосували:

за – 25 осіб

проти – немає

утримались – немає

Голова науково-методичної комісії
з питань рослинництва,
перший заступник директора з наукової роботи,
доктор с.-г. наук, професор,
член-кореспондент НААН

Григорій КОНИК

Рецензенти:

Провідний науковий співробітник
Передкарпатського відділу
наукових досліджень,
кандидат с.-г. наук.

Тарас МАРЦІНКО

Провідний науковий співробітник
Передкарпатського відділу
наукових досліджень,
кандидат с.-г. наук.

Степан БЕГЕЙ

Відповідальний у НМК
за атестацію PhD

Віра ГАДЗАЛО

" 2 " квітня 2026 р.